

ביאורים לפרקי אבות

**יג רבי יהודה אומר: הוי זהיר בתלמוד, ששנגנת תלמוד
עולה זדון. רבי שמעון אומר: שלשה כתרים הן
כתר תורה, וכתר כהנה, וכתר מלכות, וכתר שם טוב
עולה על גביהן:**

~ פירוש ר"ע מברסגורא ~

אימתו עליך: וכתר שם טוב. מי שיש בידו מעשים טובים ושמועתו טובה מחמת מעשיו, לא מצינו לו כתר בתורה שיהיו תיבים לנהג בו כבוד, והוא עולה על גבי כלין, שכל השלשה כתרים צריכים לו. שאם תלמיד חכם הוא וסני שומעניה, שרי לבוניה. ואם כהן גדול הוא, אמרינן ביומא (דף ע"א) זיתון בני עממיא לשלם דעבדין עובדי אהרן, ולא זיתון בני אהרן לשלם דלא עבדין עובדי אהרן. ואם מלך הוא, כתיב (שמות כב) ונשיא בעמך לא תאר, בעושה מעשה עמך:

הוי זהיר בתלמוד. שהיא תלמודך בדיקו ובהלכה: ששנגנת תלמוד עולה זדון. אם תטעה בהוראה מתוך שלא דקדקת בתלמודך ותבא להתיר את האסור, הקדוש ברוך הוא מעלה על ירך כאלו עשית מזיד (א): שלשה כתרים הם. הכתובים בתורה, שחיבה התורה לנהג בהם כבוד: כתר תורה. כתיב ביה (ויקרא ט) וזהררת פני יקו, זה שקנה חכמה: כתר כהנה. כתיב ביה (שם כ"א) וקדשתו קדוש יהיה לך: כתר מלכות. כתיב ביה (דברים י"ז) שום תשים עליך מלך, שתהא

~ עיקר תוספות יו"ט ~

עולה זדון לרב שמלמד אותו. ריטב"א:

(א) בתלמוד. יש גורסין בתלמיד. והכנה להזהיר שמלמד לתלמיד כראוי, ששנגנת התלמיד בהוראתו

~ משיחת ש"פ נשא ה'תנש"א ~

„פרקי אבות הם חלק מתורה שבע"פ שלימודה צריך להיות בהבנה והשגה דוקא, ולכן אין להסתפק באמירת פרקי אבות, אלא צריכים ללמדם בעיון, כראוי בתורה שבע"פ. אלא שמכיון ש,איני מבקש . . אלא לפי כחן, לא תובעים מכא"א שילמד בעיון את כל המשניות דכל פרק בכל שבת ושבת, מכיון שמסתמא ענין זה יקשה להביאו לידי פועל: אבל עכ"פ משנה אחת בכל פרק, יש ללמוד בעיון כדבעי, והיינו שנוסף לאמירת המשניות בנוסח דאדמו"ר הזקן המודפס בסידור (ששם לא נדפסו המפרשים), יחזיק לידו ג"כ ספר משניות עם מפרשי המשנה, עכ"פ ספרי המשניות עם עיקר תוספות יו"ט ופירוש רבי עובדי' מברסגורא (המפרשים היסודיים), וילמד מתוכם עכ"פ משנה אחת עם המפרשים (שהם התורה שבע"פ בתורה שבע"פ גופא).

והאמור שייך במיוחד לתלמידי התמימים, שזהו עיקר ענינם – לימוד התורה בפירושי, בהבנה והשגה, ואדרבה: הסדר אצלם הוא הפוך – בתחילה לימוד לעיון, ואח"כ אמירה סתם.

(בלתי מוגה – דברי משיח ח"ד ע' 130)

רבי אומר . . .

ביאור תורת כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שי"ז

יג) שלשה כתרים הן

מלכא משיחא („כתר מלכות" רומז לדוד המלך, שכן אמיתית ועיקר המלוכה היא מלכות בית דוד³).

שם טוב – כאשר יהודי חדור בידיעת והשגת התורה; כאשר כל מציאותו חדורה באהבת ישראל, כך שבכל מקום שפונה ובכל פעולה שלו נוצרת תחושה והרגשה של שלום וקירוב לבבות; וכאשר הוא מאמין בכל לבו ומצפה בכל רגע לגאולה העתידה – הוא זוכה בדרך ממילא לכתר שם טוב (שכן כתר זה אינו כתר בפני עצמו אלא הוא בא לאחרי וכתוצאה משלשת הכתרים שלפניו – „עולה על גביהן")⁴.

כל אחד משלשת הכתרים הוא הוראה מעשית לכל יהודי בעבודתו לקונו.

תורה – על כל יהודי לשקוד בתורה ולהתייגע בה, שכן כתר תורה „מונח ועומד ומוכן לכל ישראל . . כל מי שירצה יבוא ויטול"¹.

כהונה – על כל יהודי ללמוד מהנהגתו של אהרן הכהן בעבודת ה', שהיתה חדורה באהבת ישראל, „אוהב את הבריות כו"² („כתר כהונה" רומז לאהרן כהנא רבא).

מלכות – על כל יהודי להתחזק באמונה ובצפי' לביאת משיח צדקנו, דוד

1) רמב"ם הלכות ת"ת רפ"ג. 2) לעיל [ביאורים לפרקי אבות] פ"א מ"ב. 3) ראה רמב"ם הלכות מלכים פ"א ה"ט. 4) משיחת ש"פ בשלח תשד"מ – על פי רשימת השומעים בלבד.

שלשה כתרים הן

ובאה גם אצל המקבל, ועל ידי זה נעשה עוד כתר וניתוסף עילוי גדול יותר – „עולה על גביהן".

זהו הדיוק „עולה על גביהן" (ולא „למעלה מהן" וכיוצא בזה): לא זו בלבד שהעילוי („עולה") דכתר שם טוב הוא רק בהיותו לאחרי ההקדמה דתורה כהונה ומלכות („על גביהן"), אלא גם המציאות דכתר שם טוב היא „על גביהן", כיון שהפעולה עם הזולת אינה עבודה בפני עצמה, אלא המשך ותוצאה מעבודת האדם עם עצמו.

יש לדקדק בזה: מדוע לא כלל התנא כתר שם טוב במנין הכתרים – „ארבעה כתרים הן".

ויש לומר, דהנה תורה כהונה ומלכות הם מעלות האדם כשלעצמו, ואילו כתר שם טוב נעשה בעיקר על ידי הפעולה עם הזולת. לכן מדגיש התנא, שהפעולה עם הזולת אינה ענין בפני עצמו, אלא חלק משלימות עבודתו (העבודה של תורה כהונה ומלכות) – „שלשה כתרים הן". שכן, פעולה זו היא תוצאה משלימות עבודתו כפי שנמשכת

1) ספ"ה ש תשי"ג ח"ב עמ' 450.

